

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

**«ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ՏԵՂԱԿԱՆ
ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ»
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ
ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ**

Քաղաքային միջավայրում արհեստական աղմուկի սահմանափակումը կարևոր նշանակություն ունի բնակչության առողջության, հանգստի իրավունքի իրացման, ինչպես նաև քաղաքային ներդաշնակ միջավայրն ապահովելու համար: Այս առումով կարևոր է հատկապես բնակելի շենքերում կամ դրանց հարևանությամբ գործող ռեստորանների, սրճարանների և այլ օբյեկտների աղմուկի, ինչպես նաև շինարարական աղմուկի ժամային սահմանափակումը: Նույնը վերաբերում է նաև փողոցում երգող կամ նվագող երաժիշտներին, որոնք հաճախ կենտրոնացված են նույն վայրերում (օրինակ՝ Երևանի Կենտրոն վարչական շրջանի Հյուսիսային պողոտայում): Հատկապես քաղաքային համայնքների զարգացմանը զուգընթաց քաղաքներում աղմուկի մակարդակն աճում է, մինչդեռ գործող օրենսդրությունը բավարար չէ խնդիրն արդյունավետորեն կարգավորելու համար:

Մասնավորապես, «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 180 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գիշերային ժամանակ (ժամը 23.00-ից մինչև 7.00-ն, բացառությամբ հոդվածի 5-րդ մասով սահմանված դեպքերի) լռությունը խախտելը, այսինքն՝ բարձրաձայն երգելը կամ երաժշտական գործիքներ նվագելը կամ ձայնային ազդանշաններ տալը կամ բարձր միացրած հեռուստացույցից, ռադիոընդունիչից, մագնիտոֆոնից կամ այլ սարքերից օգտվելը բնակելի շենքերի բնակարաններում կամ մուտքերում կամ բնակելի տարածություններում կամ

բակերում կամ փողոցներում կամ այլ հասարակական վայրերում կամ դրանցից դուրս աղմուկով ուղեկցվող աշխատանքներ կատարելը, որոնք կապված չեն անհետաձգելի անհրաժեշտության հետ, ինչպես նաև այլ գործողությունները, որոնք խախտում են գիշերային անդորրը, առաջացնում են վարչական պատասխանատվություն:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքների, համապատասխանաբար, 18 և 12 հոդվածներով համայնքի ավագանուն տրվում է լիազորություն սահմանելու առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող օբյեկտներում, ըստ դրանց գտնվելու վայրերի, առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից լռությունը կամ գիշերային անդորրն ապահովելու ժամերը (22.00-ից մինչև 7.00-ն, 23.00-ից մինչև 7.00-ն և 24.00-ից մինչև 7.00-ն), որոնց ընթացքում լռությունը կամ գիշերային անդորրը չապահովելն առաջացնում է վարչական պատասխանատվություն («Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 180 հոդվածի 5-րդ մաս):

Սակայն վերոնշյալ օրենսդրական կարգավորումները թերի են գործնականում աղմուկի խնդիրը կարգավորելու տեսանկյունից, մասնավորապես՝ համայնքի ավագանու սահմանմանը վերապահված ժամային միջակայքերը ճկուն չեն (միայն մեկ ժամի տատանման հնարավորություն են տալիս) և նախատեսված են միայն առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող օբյեկտների համար: Օրինակ՝ բազմաբնակարան շենքում կատարվող շինարարությունը կարող է ուղեկցվել աղմուկով կամ շենքում գործող սրճարանը կարող է երաժշտություն հնչեցնել ընդհուպ մինչև տոնական և հանգստյան օրերին՝ սկսած առավոտյան ժամը 7-ից մինչև 23:00: Ոչ ճկուն ժամային միջակայքեր համայնքի ավագանուն թույլ չեն տալիս, համայնքի շահերից ելնելով, ըստ վայրի և

գործունեության տեսակի սահմանել ո՛չ առավել սահմանափակ ժամային ռեժիմ (օրինակ՝ բնակելի թաղամասերում լռության պահպանման համար), ո՛չ էլ նպատակահարմարության դեպքում սահմանել առավել երկար ժամեր՝ նպաստելով ժամանցի ուլորտի և զբոսաշրջության զարգացմանը (օրինակ՝ բնակելի թաղամասերից հեռու գտնվող տարածքներում գործունեություն ծավալող ռեստորանների, սրճարանների կամ ակումբներ համար):

Միաժամանակ, ներկայումս փողոցում երգող կամ նվագող երաժիշտների գործունեությունը կանոնակարգված չէ: Նշված գործունեության համար սահմանված չեն անգամ նվազագույն պահանջներ: Երգելու կամ երաժշտություն հնչեցնելու համար երաժիշտների՝ միմյանցից նվազագույն հեռավորության սահմանումը կամ որոշակի վայրերում (օրինակ՝ մշակութային հաստատություններին հարող տարածքներում) երաժշտություն հնչեցնելու սահմանափակումները կամ համայնքի ավագանու կողմից ըստ նպատակահարմարության սահմանված այլ պահանջները կնպաստեն խնդրի կանոնակարգմանը և բացօթյա տարածքներում անկանոն աղմուկի սահմանափակմանը:

«Սահմանադրության 179-րդ հոդվածով սահմանված է, որ տեղական ինքնակառավարումը տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավունքն ու կարողությունն է՝ համայնքի բնակիչների շահերից ելնելով, Սահմանադրությանը և օրենքներին համապատասխան, սեփական պատասխանատվությամբ լուծելու համայնքային նշանակության հանրային հարցերը:

Քննարկվող խնդրի շրջանակներում հարկ է անդրադառնալ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի իրավակիրառ պրակտիկային: Այսպես՝ դատարանն իր որոշումներում անդրադարձել է անձնական և ընտանեկան կյանքը հարգելու իրավունքին՝ նշելով, որ թեև Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիան ուղղակիորեն չի պաշտպանում առողջ, խաղաղ միջավայր ունենալու իրավունքը,

բայց երբ անհատը լրջորեն և ուղղակիորեն վնաս է կրում աղմուկից կամ աղտոտումից, հարցը հայտնվում է Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի կարգավորման շրջանակներում:^{1 2 3}

Քաղաքային միջավայրում աղմուկի խնդրին է անդրադարձել ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանն իր «2019 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ, ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ» տարեկան հաղորդման մեջ: Վերջինս, մասնավորապես, նշել է.

«Ինչպես նախորդ տարիներին, այնպես էլ 2019 թվականի ընթացքում ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանին հասցեագրվել են մի շարք բողոքներ, որոնք վերաբերել են հանրային սննդի ծառայություն կամ ժամանց կազմակերպելու (ռեստորան, բար-սրճարան և այլն) հետևանքով հարակից շենքերի բնակիչների հետ հարաբերվելու համակեցության կանոնների չպահպանմանը: Այսպես, ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանին հասցեագրած 4 բողոքներով ներկայացվել է, որ շենքերի հարևանությամբ գործող ռեստորանները, սրճարանները և հանրային սննդի ծառայություն մատուցող այլ կազմակերպություններ իրենց գործունեությամբ անհանգստություն են պատճառում շենքերի բնակիչներին: Ըստ բողոքների՝ նշված հանրային նշանակության օբյեկտներից օրվա տարբեր ժամերին (հատկապես

---

¹ Տե՛ս Կիրտատոսն ընդդեմ Հունաստանի (Kyrtatos v. Greece) գործով 2003 թվականի օգոստոսի 22-ի վճիռը, գանգատ թիվ 41666/98, կետ 52

² Տե՛ս Հաթոնը և այլք ընդդեմ Միացյալ Թագավարության (Hatton and Others v. the United Kingdom) գործով 2003 թվականի հուլիսի 8-ի վճիռը, գանգատ թիվ 36022/97, կետ 96:

³ Մորենո Գոմեսն ընդդեմ Իսպանիայի (Moreno Gómez v. Spain) գործով 2005 թվականի փետրվարի 25-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4143/02, կետ 54:

⁴ https://ombuds.am/am/site/ViewNews/750?fbclid=IwAR0g467RR6qDVhI47098TJSXlhwHRxzbs_V5jidxMZvuBHHYuZhppInQfHw

երեկոյան ժամը 20.00-ից մինչև 23.00-ն) հնչող բարձր երաժշտության և աղմուկի պատճառով խաթարվում է շենքերի բնակիչների հանգիստն ու անդորրը: Խնդրի կարգավորման կապակցությամբ մարդիկ դիմել են տարբեր իրավասու պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, սակայն արդյունքի չեն հասել: Նշվածի կապակցությամբ Երևանի քաղաքապետարանից գերակշռող դեպքերում առաջարկվում է դիմել ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին՝ աղմուկի մակարդակի չափումներ կատարելու և պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու համար: ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի պարզաբանումների համաձայն՝ որոշ դեպքերում ինչ-ինչ պատճառներով աղմուկի մակարդակի գործիքային չափումներ չի հաջողվում կատարել, որոշ դեպքերում պարզաբանվում է, որ գործիքային չափումներն իրականացնելու պահին խախտումներ չեն արձանագրվել, որոշ դեպքերում էլ՝ աղմուկի մակարդակի չափման արդյունքում արձանագրվում են խախտումներ և իրավախախտները ենթարկվում են վարչական պատասխանատվության: Սակայն հանրային նշանակության նշված օբյեկտները շարունակում են իրենց գործունեությունը շենքերի հարակից տարածքներում և օբյեկտներից հնչող աղմուկը շարունակում է անհանգստություն պատճառել հարակից շենքերի բնակիչներին: Արդյունքում խնդիրը չի կարգավորվում և հարցը շարունակում է համակարգային առումով չլուծված մնալ: «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի 60-րդ հոդվածով սահմանված է, որ առևտրի և սպասարկման բնագավառում քաղաքապետը օրենքով իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակում հսկողություն է իրականացնում առևտրի, հանրային սննդի, կենցաղային և սահմանափակման ենթակա ծառայությունների ոլորտում: Նույն օրենքի 56-րդ հոդվածով սահմանված է, որ հասարակական կարգի պահպանության բնագավառում քաղաքապետը հետևում է համակեցության կանոնների պահպանմանը:

Երևանի քաղաքապետի 2015 թվականի հունիսի 4-ի թիվ 1704-Ա որոշմամբ սահմանված է, որ Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի հասարակական կարգի պահպանության ծառայության գործառույթներից է նաև Երևան քաղաքի վարչական սահմաններում գործող հանրային նշանակության օբյեկտներում լուծության պահպանման նկատմամբ հսկողությունը:

Երևանի քաղաքապետարանի պարզաբանման համաձայն՝ աղմուկի հետևանքով բնակիչներին անհանգստացնելու վերաբերյալ քաղաքապետարանը ստացել է 178 բողոք, որոնց վերաբերյալ հաղորդումները ուղարկվել են ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին: Խնդիրը կարգավորելու համար Երևան քաղաքի ավագանին 2019 թվականի դեկտեմբերի 16-ին ընդունել է «Երևան համայնքի վարչական տարածքում առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող օբյեկտներում առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից լուծությունը կամ գիշերային անդորրն ապահովելու ժամերը սահմանելու մասին» թիվ 175-Ն որոշումը: Որոշման ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ այն կարգավորում է Երևան համայնքի վարչական տարածքում առևտրի և ծառայությունների բնագավառում գործունեություն իրականացնող օբյեկտներում գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից լուծությունը և (կամ) անդորրն ապահովելը միայն գիշերային ժամերին՝ (23.00-ից մինչև 7.00-ը): Մինչդեռ, Պաշտպանին հասցեագրած բողոքների ուսումնասիրությունները վկայում են, որ հանրային նշանակության օբյեկտների կողմից հարակից շենքերի բնակիչների լուծությունը և (կամ) անդորրը հիմնականում խախտվում է երեկոյան ժամերին՝ մինչև 23.00-ն:

Հարկ է նշել նաև, որ նշված որոշումը չի պարունակում «համակեցության կանոն» հասկացությունը սահմանող դրույթ: Սահմանված չեն նաև ծառայությունների բնագավառում գործող օբյեկտներում համակեցության կանոնների պահպանման նկատմամբ քաղաքապետի հսկողության իրականացման բովանդակությունը և միջոցները, համապատասխան ծառայությունը կազմակերպելու կանոնները, որոնք

կկանխարգելեն շահառու անձանց հետ հարաբերվելու համակեցության կանոնների խախտումները: Այսպիսով, համակեցության կանոնների չպահպանումը շարունակում է արդիական և համակարգային առումով չլուծված մնալ:

Բացի վերոգրյալից, առկա է նաև Երևանի կենտրոնական փողոցներում զբոսաշրջային սեզոնին շրջիկ երաժիշտների ամենօրյա երաժշտական գործունեության հետևանքով հարակից շենքերի բնակիչների հանգիստը և անդորրը խանգարելու խնդիրը: Պաշտպանին հասցեագրած բողոքների համաձայն՝ երաժիշտներն իրենց երաժշտական գործունեությունն իրականացրել են Հյուսիսային պողոտայի տարբեր հատվածներում, օրվա բոլոր ժամերին: Ընդ որում՝ բացի սովորական երաժշտական գործիքներից, երաժիշտների կողմից օգտագործվում են նաև էլեկտրադինամիկ բարձրախոսներ, ինչի պատճառով երաժշտությունն առավել բարձր է հնչում և առաջացնում ընդհարումներ տվյալ բնակավայրի բնակիչների և երաժիշտների միջև:

Երևանի քաղաքապետարանից պարզաբանել են, որ օրենքով բացահայտված չէ համակեցության կանոնների հասկացությունը, դրա շրջանակը, այդ թվում՝ նախատեսված չէ վարչական պատասխանատվություն նշված կանոնների խախտման դեպքում: Մեկ այլ պարզաբանման համաձայն՝ ժամը 23.00-ից մինչև 7.00-ը բարձրաձայն երգելու և երաժշտական գործիքներով նվագելու համար կարգազանց անձինք ենթարկվել են վարչական պատասխանատվության, իսկ ժամը 7.00-ից մինչև 23.00-ը շրջիկ երաժիշտների կողմից կազմակերպվող գործունեության իրականացումը չի սահմանափակվում կամ արգելվում ՀՀ օրենսդրությամբ:

Վերոգրյալի կապակցությամբ հարկ է նշել, որ բարձրացված հարցը համակեցության կանոնների պահպանման առումով ևս ունի Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կարգավորման անհրաժեշտություն:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ անհրաժեշտ է ընդունել հանրային սննդի օբյեկտների և (կամ) շրջիկ երաժիշտների կողմից հարակից շենքերի բնակիչների հետ

հարաբերվելու կանոններ սահմանող իրավական ակտեր՝ նախատեսելով համակեցության կանոնների որոշակի շրջանակ դրանց պահպանման համար վերահսկողական մեխանիզմներ և պատասխանատվության միջոցներ»: